

Список літератури:

1. Діденко І. С. Еволюція поглядів на тлумачення поняття «банківська послуга» та сучасне її визначення / І. С. Діденко [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/inek/2012_11/253.pdf
2. Закон України «Про банки і банківську діяльність» // Відомості Верховної Ради. – 2001. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>
3. Смілянець В. Окремі питання управління якістю банківських послуг / В.Смілянець [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://intkonf.org/smilyanets-v-okremi-pitannya-upravlinnya-yakistyu-bankivskihposlug/>
4. Прушківський В.Г. Методика оцінки дистанційних каналів збуту банківських продуктів та послуг / В.Г. Прушківський, Г.В. Козицька [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/27065/st_52_33.pdf?sequence=1
5. Arash Shahin SERVQUAL and Model of Service Quality Gaps: A Framework for Determining and Prioritizing Critical Factors in Delivering Quality Services [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://www.proserv.nu/b/Docs/Servqual.pdf>

Журавльова Т.О.

кандидат економічних наук, професор,
завідувач кафедри економіки та
моделювання ринкових відносин

Шуліка М.В.

студент 4 курсу, напрям підготовки
«Фінанси і кредит»

*Одеський національний університет імені І.І. Мечникова
м. Одеса, Україна*

МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ БАНКУ В ПЕРІОД КРИЗИ

Діяльність банків нерозривно зв'язана з впливом різноманітних ризиків. Проблема підвищення рівня капіталізації банків, оцінювання величини та визначення рівня їх адекватності потребам розвитку економіки країни, орієнтація на максимізацію прибутку, завоювання більшої частки ринку спричинює підвищення рівня ризикованості банківської діяльності, пошуку ефективних процедур управління банківськими ризиками за рахунок капіталу.

Глобальна фінансова криза та складна соціально економічна ситуація в Україні показує вразливість банківської системи України. Про це свідчить кількість зареєстрованих банків: в 2014 – 180, а в 2016(на 01.01.2016) 117[4]. Саме тому проблеми удосконалення організаційно-інформаційного забезпечення системи ризик-менеджменту в банківських установах є одним із основних пріоритетних завдань.

Проблемі управління ризиками присвячені наукові праці багатьох вчених. Серед іноземних авторів можна виділити Г. Олександра, Т. Бачкай, Р. Брейлі, Дж. Бейлі, Д. Месена, С. Хьюса, К. Редхеда, У. Шарпа та інших. Також вивченням механізму управління ризик-менеджменту займалися А.П. Альгін, Л. Бондаренко, П.Г. Грабовий, С.М. Петрова, М.Г. Лапуста, Л.Г. Шаршукова, В.Г. Медінський, Н.Я. Петраков, Л. Примостка, В.І. Ротарь, Г.Б. Клейнер, Р.М. Качалов та інші. Не заперечуючи вагомість отриманих результатів вищевказаних учених, слід зазначити, що у зв'язку з нестабільним економічним станом країни та загостренням ситуації на сході, банківська система України знаходиться у важкому стані та потребує ефективного управління як в сфері оперативного регулювання, так і в сфері управління ризиками. Тому метою

роботи є дослідження механізму управління ризиками банку в періоді кризи.

До основних операцій банку, які визначають специфічний характер його функціонування як фінансового посередника, доцільно відносити: депозитні, кредитні (інвестиційні) та розрахунково-касові. Найбільш ризиковими являються депозитні та кредитні операції, які являються основою діяльності банку. В цілому, банківська установа може вибрати один із підходів управління ризиками: прийняти та управляти, передати ризик (аутсорсинг, страхування тощо), відмовитися від ризику. В залежності від обраного підходу буде змінюватися кількість принципів, що застосовуватимуться в процесі управління: найбільше принципів буде застосовуватись при прийнятті ризику, найменше – при відмові від ризику.

На 2016 рік актуальними для банківської діяльності ризиками є [1-3]:

- політична і економічна ситуація в Україні;
 - ризики зменшення попиту та коливання цін на український експорт;
 - економічна ситуація в Єврозоні;
 - ціни на енергоносії – в першу чергу – на газ;
 - взаємодія з МВФ;
 - ризик ліквідності (в тому числі внаслідок нерівномірного розподілу ліквідності в банківській системі і збоїв у функціонуванні грошового ринку);
 - політика НБУ – в першу чергу щодо ліквідності;
 - ринкові ризики, пов'язані зі зміною відсоткових ставок по депозитах (що тягне за собою підвищення вартості кредитів), а, відтак, залишається кредитний ризик (відмічається багатьма експертами);
 - валютний ризик (пов'язаний з очікуваннями населення);
 - продовження пролонгації та реструктуризації попередніх боргів;
- нерівномірність строків залучення коштів з їх розміщенням тощо.

У літературі [5] досить часто зустрічається зауваження щодо спільної одночасної дії сукупності окремих банківських ризиків та формування внаслідок цього певного сумісного ризик-ефекту у вигляді адитивної або мультиплікативної суперпозиції окремих різновидів банківських ризиків [5]. Приблизники цих поглядів виходять з того, що наявність множини банківських ризиків, з погляду розвитку банківської діяльності, зумовлює можливість зростання загального обсягу очікуваних втрат під впливом ефекту взаємовпливу окремих ризик-подій (рис. 1).

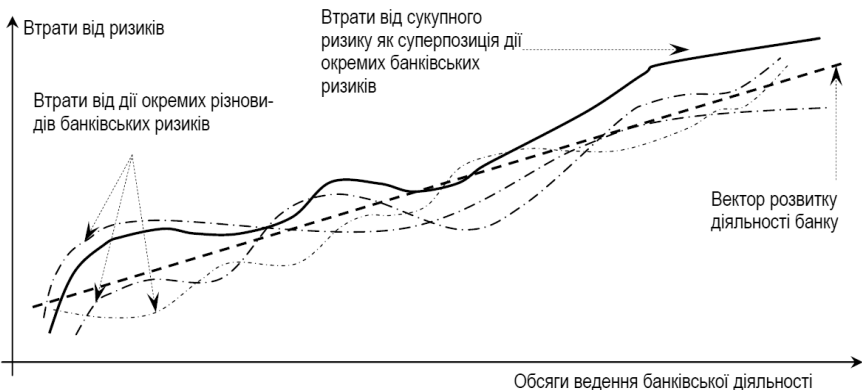


Рис. 1. Сукупний ризик як суперпозиція окремих видів ризиків

Джерело: запозичено з [5].

Отже, накладання ризик-подій та їх взаємний вплив обумовлює кумуля-

тивний ріст втрат банку. Як наслідок, доцільною є розробка стратегії ризик-менеджменту, яка б враховувала взаємний вплив окремих ризик-подій. При цьому важливим є досягнення адитивного (не мультиплікативного) ефекту впливу однієї ризик-події на інші.

Банк також має забезпечити наявність процедур та заходів щодо попередження стресових ситуацій, викликаних внутрішніми причинами. Банк має здійснювати моніторинг ризиків задля забезпечення обґрунтованого та надійного взаємозв'язку між загальними параметрами його ризиків та капіталом, фінансовими ресурсами і фінансовими результатами (надходженнями) через відповідні механізми контролю (рис.2).

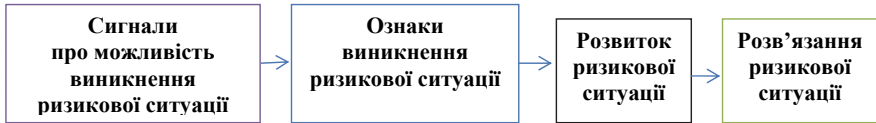


Рис. 2. Процес управління ризиками банку у межах життєвого циклу ризикової ситуації

Методологія ідентифікації ризиків банківської діяльності побудована на загальних підходах гносеологічного пізнання економічного ризику і залежить від оперативності реакції на можливу ситуацію.

Таким чином, управління ризиками банківської діяльності – це процес, за допомогою якого банк виявляє (ідентифікує) ризики, проводить оцінку їх величини, здійснює їхній моніторинг і контролює свої ризикові позиції, а також враховує взаємозв'язки між різними категоріями (видами) ризиків.

Служба управління ризиками повинна тісно співпрацювати з усіма підрозділами; мінімізація або усунення ризиків має бути обов'язком кожного функціонального працівника [6]. У даному випадку служба управління ризиками може складатися з групи ризик-менеджерів та групи методичного забезпечення, що виконує розрахунки та детальний аналіз (рис. 3) [7].

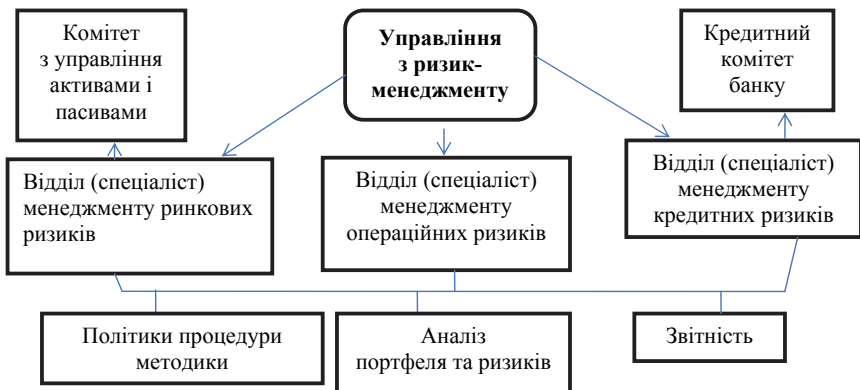


Рис. 3. Структура служби ризик-менеджменту

Джерело: розроблено авторами

Мета управління ризиками – максимізувати позитивний їхній вплив

(можливості, які відкриваються) та при цьому мінімізувати пов'язані з ними негативні фактори (збитки, втрати). Ефективний процес виявлення і керування ризиками допомагає досягнути розумних компромісів між згаданими небезпеками та новими можливостями.

Список літератури:

1. Квасницька Р.С. Нейтралізація фінансових ризиків як безпосередньої загрози фінансовій безпеці банку [Електронний ресурс] / Р.С. Квасницька, І.М. Кордонець. – Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua>.
2. Квасницька Р.С. Управління ризиками як елемент забезпечення фінансової стійкості комерційного банку [Електронний ресурс] / Р.С. Квасницька, І.В. Хаврусь. – Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua>.
3. Лис І.М. Вдосконалення управління капіталізацією та ліквідністю банківської системи / І.М. Лис, В.В. Салтинський // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : зб. наук. пр. – Т. 14. – Суми : УАБС НБУ, 2005, ст. 47-49.
4. Річний звіт про діяльність банківського нагляду України у 2015р. – К.:НБУ.–230 с.
5. Національний банк України [Електронний ресурс]: офіційний сайт. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua>.
6. Управління ризиками банків : монографія у 2 томах. Т. 1: Управління ризиками базових банківських операцій / [А.О. Єпіфанов, Т.А. Васильєва, С.М. Козьменко та ін.] / За ред. д-ра екон. наук, проф. А.О. Єпіфанова і д-ра екон. наук, проф. Т.А. Васильєвої. – Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2012. – 283 с.
7. Функціонування Служби з управління ризиками у структурі рейтингового агентства “Кредит-рейтинг” [Електронний ресурс] / Агентство “Кредит-рейтинг” // Офіційний сайт агентства “Кредит-рейтинг”. – Режим доступу : <http://www.credit-rating.com.ua/AnalyticsNews.html>.

Журавльова Т.О.

кандидат економічних наук, професор
завідувач кафедри економіки та
моделювання ринкових відносин

Афанасенко Н.О.

студентка 3 СК, напряму підготовки
«Фінанси і кредит»

*Одеський національний університет імені І.І. Мечникова
м. Одеса, Україна*

**ОСОБЛИВОСТІ СТАНОВЛЕННЯ РИНКУ БАНКІВСЬКИХ ПОСЛУГ
ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ**

В умовах становлення і розвитку української держави винятково важливого значення набуває побудова ефективно діючої банківської системи, оскільки банки є рушійною силою економічного розвитку та ринкових перетворень. Зі створенням та розвитком банківської системи формується і ринок банківських продуктів, який сегментується на ринок активно-пасивних, перш за все кредитних, операцій і ринок банківських послуг. Ринок банківських послуг